

INTERDISCIPLINÁRNE SYMPÓZIUM K UMELEJ INTELIGENCII

Jednou z prudko sa rozvíjajúcich vedných oblastí, ktorá vzbudzuje veľké nádeje a očakávania aj spoločenskej praxe, ale zároveň nastoľuje mnoho teoreticko-metodologických, svetonázorových a aj sociálnych problémov, je oblasť výskumu umelej inteligencie. Z uvedeného dôvodu Komisia pre filozoficko-metodologické semináre SAV usporiadala v dňoch 26.—27. októbra 1988 v Dome vedeckých pracovníkov SAV v Smoleniciach interdisciplinárne sympóziium na tému *Umelá inteligencia — možnosti, problémy, hranice, perspektívy*. Cieľom sympózia bolo podať dialektickomaterialistickú analýzu súčasného stavu rozvoja, možností a hraníc umelej inteligencie, rozobrať nastolené problémy z aspektu príslušných vedných disciplín — filozofické, metodologické, ideologické, sociálne, svetonázorové, ale aj špeciálnovedné. Tiež poukázať na súčasné trendy a perspektívy rozvoja danej vednej oblasti.

Pretože ide o oblasť, ktorá si vyžaduje komplexný interdisciplinárny prístup, dôraz sa kladol predovšetkým na širokú a hlbokú diskusiu k nastolenej problematike.

Sympóziium otvoril predseda komisie FMS SAV akademik V. Filkorn, ktorý vyzdvihol vysokú aktuálnosť danej problematiky, ako aj nevyhnutnosť a zodpovednosť vedeckého frontu zhodnotiť doteraz vývoj, ako aj perspektívy tejto vednej oblasti, ukázať jej postavenie v rámci súčasného vedeckého poznania, ale aj význam a prínos pre spoločenskú prax.

RNDr. J. Mikloško, DrSc. (ÚTK SAV) sa vo svojom vystúpení *Umelá inteligencia — súčasný stav a trendy rozvoja zamerá* na analýzu základných úloh umelej inteligencie z hľadiska zvyšovania intelektuálnych schopností človeka. Ide o také problémy, ako sú: efektívne získavanie, uchovávanie a využívanie poznatkov, vytváranie nových jazykov pre komunikačnú činnosť, riešenie zložitých problémov, simulácia tvorivej činnosti atď. Zároveň informoval o trendoch rozvoja súčasnej počítačovej techniky, ktorá je rozhodujúca v realizácii vyššie uvedených cieľov.

Doc. RNDr. J. Kelemen, CSc. (Laboratórium informatiky MFFUK Bratislava) v príspevku *Umelá inteligencia — kontexty, perspektívy* venoval pozornosť samotnému pojmu „umelá inteligencia“, ktorý sa v súčasnosti používa v rôznych významoch, ako aj ďalším pojmom spätým s pojmom umelej inteligencie. Predložil návrh na pojem *intelektika* pre vedný odbor, ktorý by sa rozvíjal v rámci umelej inteligencie.

Široké spektrum problémov nastolil kolektívny referát PhDr. M. Strižena a DrSc. a kol. (ÚEPs SAV) *Psychologické aspekty umelej inteligencie*. Analyzovali sa v ňom problémy materiálneho a ideálneho, symbolu a významu, teórie učenia, špecifika mentálnej činnosti, problémy porozumenia vo vzťahu človeka a počítača, špecifika myslenia, ako aj niektoré základné problémy budovania expertných systémov a ich úloha v poznávacej činnosti.

Doc. MUDr. V. Zigmund DrSc. (Ústav normálnej a patologickej fyziológie SAV) v príspevku *Poznatky k problematike umelej inteligencie z hľadiska neurovied*, sa zaoberal modelmi neurónových sietí, špecifikou biologických

a technických systémov vzhľadom na samoorganizáciu, tvorivosť myslenia ako i problémami redukcionizmu z hľadiska výskumu umelej inteligencie.

Prof. PhDr. J. H o r e c k ý DrSc. (JÚLŠ SAV) predniesol príspevok na tému *Systém konceptualizátorov umelej inteligencie*. Zaoberal sa v ňom niektorými špecifickými jazykovými aspektmi poznávania objektívnej reality. Analyzoval pojmy transnominácia, transpozícia, transferácia ako aj význam pojmov vo vedeckom poznaní a problémy ich konštrukcie.

PhDr. J. D u b n i č k a CSc. (ÚFS SAV) zamerl svoj príspevok *Niektoré filozoficko-metodologické problémy umelej inteligencie* na úlohy filozofie a metodológie pri analýze možností, ale i hraníc rozvíjajúcej sa vednej oblasti — umelá inteligencia. Rozoberal niektoré špecifické stránky kybernetického modelovania z aspektu modelovania myšlienkových procesov, niektoré všeobecné prostriedky poznania prirodzenej inteligencie, kategoriálny aparát myslenia, vzťah jazyka k myšlienkovému procesu, logické prostriedky abstraktného myslenia, ako aj niektoré gnozeologické aspekty formalizácie.

Doc. PhDr. L. H o h o š CSc. (Katedra filozofie FFUE Bratislava) a doc. RNDr. J. H a v e r l í k CSc. (ÚAK Bratislava) v príspevku *Umelá inteligencia—človek—spoločnosť* venovali pozornosť problémom informačnej spoločnosti, závislosti informácie na ekonomickej a politickej situácii, problém spracovania informačných zdrojov, ako aj problémom informatiky, ktorá je vždy spätá na jednej strane s politickou mocou, ale na druhej strane s reálnym vývojom spoločnosti. Ďalej analyzovali vplyv umelej inteligencie na systém poznania, na zmeny organizácie práce, ako aj na zmeny v spôsobe komunikácie.

K predneseným referátom sa rozvinula široká diskusia, ale i tvorivá polemika, v rámci ktorej sa vyjasňovali postoje a stanoviská, metodologické a teoretické východiská, ako i pojmový a kategoriálny aparát. Ukázalo sa, že je správne a nevyhnutné usporiadať k danej problematike interdisciplinárne stretnutia, ktoré by mali byť v budúcnosti pravidelné a umožnili by komplexné posudzovanie nastolených problémov. Ich cieľom je na základe vedeckej analýzy posudzovať možnosti, hranice a perspektívy umelej inteligencie, a to tiež so zameraním na spoločenskú prax.

Ján Dubnička